

Magnesia Litera 2024 – širší nominace

Luxor Litera za prózu

Eli Beneš: *Nepatrná ztráta osamělosti (Akropolis)*

Civilní, leč neobyčejně působivé vyprávění o návratu z Osvětimi do poválečné Prahy. Mladý Petr Stein přijíždí na místo, kde na něj nikdo nečeká, v němž se nemá o co opřít a kde ho pronásledují traumatické vzpomínky na život v lágru i marné naděje v návrat blízkých. Musí si budovat novou existenci a sžít se se všemi změnami a ztrátami, které ho pronásledují. Naději v nový život a lásku střídá skepse, osamění, útky k alkoholu a sexu. Realistický popis poválečné Prahy, oprýskané, temné i euforické, se střídá s bolestnými retrospektivami, introspektivními pasážemi i vyličením dobrodružné cesty za novým životem.

Petra Hůlová: *Nejvyšší karta (Argo)*

Dvaapadesátiletá spisovatelka bilancuje tváří v tvář klimakteriu svůj život soukromý i tvůrčí. Někdejší feministku, jež si část úspěchů vydobyla svými erotickými eskapádami, konfrontuje s minulostí její aktivistická dcera, jež vynese na základě všetečné četby matčinych intimních deníků ortel nade všemi. A matka si zase uvědomí tak prostou věc, že každý člověk stárne a uvadá. Krutá analýza literátské sebestřednosti a jáství a také ne zrovna povznášející pohled do klimatických souvislostí literárního provozu.

Michal Kašpárek: *Fosilie (Paseka)*

Druhá prozaická kniha novináře Michala Kašpárka je zdařilým příspěvkem ke v domácí literatuře tolik oblíbenému žánru publicistického románu. Vzájemné neporozumění a ideologické propasti v současné společnosti popisuje Kašpárek jasně a přesně. Kromě ironie a humoru, což se u konstelace postav, kdy hlavními hrdiny jsou otec-liberál, děd-dezinformátor a dcera bojující za klima, nabízí, jde dál. Za každým sebešilenějším názorem hledá důvody a nepřestává brát jeho zastávce vážně. Nesklouzává ke karikatuře, naopak ukazuje cestu, jak s lidmi s opačnými názory vyjít, i když se s nimi neshodneme.

Alena Machoninová: *Hella (Maraton)*

Knihy pozoruhodná až obsesivní snahou přiblížit se druhému člověku. Zkusit z útržků rekonstruovat jeho osobnost, přestože autorka ví, že je to marné. Osud

české židovky Heleny Frischerové se tak autorce stává zrcadlem, kde se snaží zahlédnout i vlastní rysy. Vede se svou hrdinkou dialog napříč časem a spolu s ní pochybuje o tom, co je domov, jak člověka určuje jazyk, co je smyslem překladatelství, přátelství, porovnává atmosféru Moskvy ve 30. letech a dnes. Hlásí se k autofikci, ale o svém já vypráví skrze jiné – autory, kteří určují její čtenářskou i životní zkušenost. Obdivuhodný je její román přesností, čistotou jazyka i myšlení.

Alexej Sevruck: *Evropanka (Argo)*

Co všechno musí lidé na Ukrajině přežít? Kolik zla, trápení a smrtí snese člověk, rodina, národ? V uhrančivém vyprávění ženy narozené v ukrajinském Polesí po první světové válce a dožívající v současných Čechách se v toku vzpomínek a asociací vracíme k hladomorům a válkám, světu za Lenina, Stalina a Hitlera, sledujeme kolotoče absurdních náhod a nesmyslných rozhodnutí, jež ovlivnily osudy národů i konkrétních postav. Vzpomínání, historiky, hodnocení i odsudky sousedů, Ukrajinců, Poláků, Rusů i Židů se proplétají, vracejí a znovu vystupují z paměti pragmatické, zmoudřelé a s osudem smířené vypravěčky.

Petr Šesták: *Vyhoření (Host)*

Břítka novela dokazuje, že i s pamfletem lze nakládat podvratně a inspirativně. Vypravěč, cyklistický kurýr, pranýřuje současnou kapitalistickou společnost, symbolicky ztělesněnou automobilem. Zloba však kurýra postupně šíří a postava, která zpočátku vzbuzuje soucit, se mění v agresivního fanatika. Šestákův pamflet se stává víceznačnou alegorií, v níž zůstává víc otázek než odpovědí. Šibalská volba žánru a nespolehlivého hrdiny autora zároveň brání před výtkami, že je šablonovitý či manipulativní – vše lze připsat na vrub vypravěči, jehož schematický pohled na svět Šesták sarkasticky kritizuje.

Marek Torčík: *Rozložíš paměť' (Paseka)*

Prozaický debut básníka a anglisty Marka Torčíka odráží trendy ve světové literatuře, v jeho podání ale získává autofikce další rozměr, když zkoumá selektivnost vlastní paměti. Autor velmi naléhavě, s využitím básnických prostředků, popisuje neutěšené dětství a dospívání na moravském maloměstě, které odlišnost neodpouští. LGBT+ témata, chudobu a šikanu vystihnul ve významově nosných a neokoukaných souvislostech. Nejedná se pouze o syrovou

výpověď, která čtenáře zahltí, nýbrž o zdařilý pokus o to, co definuje autofikci nejvíc – vykročit vstříc od individualistického k tomu společnému v nás.

Litera za poezii

Elza Aids: *Lazarská v zimě* (Fra)

Básník a prozaik Elsa Aids přivádí v poslední sbírce *Lazarská v zimě a jiné básně* svou syrovou poetiku člověka pozdního kapitalismu k intimnímu zdůvěrnění, v němž lidská paměť sice naráží stále na tytéž jevy a vzorce, ale uchovává si dosud nezkalené vidění času, který minul, s upřímností, ironií i respektem z neměnných východisek.

Zofia Baldyga: *Poslední cestopisy* (Fra)

Poslední cestopisy představují v tvorbě Zofie Baldygy důležitý zlom – po čtyřech básnických sbírkách v polštině jsou první knihou, kterou autorka napsala v češtině, jazyce, v němž zdomácněla. Píše zdánlivě s odstupem, kontrolovaně klade vedle sebe krátké oznamovací věty, střeží se patosu. Zpod tohoto záměrně odosobněného autorského projevu ovšem prosakuje hluboká citlivost – vůči blízkým i vzdáleným, vůči světu kolem nás.

Tereza Bínová: *Červený obr* (Odeon)

Tereza Bínová stvořila živou, důvtipně vystavěnou básnickou knihu, která kromě vnitřní struktury zaujme svou úsporností a schopností povýšit zdánlivě všední deníkové zápisky na bystré, jemné, mnohdy i humorné básně. Básnířku fascinuje provázanost veškerého života a příliš se neunavuje komentováním moderního světa – mnohem raději zkoumá pradávné pouto mezi člověkem, přírodou a vesmírem.

Kamil Bouška: *Dokumenty* (Trigon)

V triptychu *Dokumenty* Kamil Bouška s nezaměnitelnou bravurou líčí svět, v němž jsou lidé čím dál víc odcizení – sobě navzájem a všemu, co není zprostředkováno virtuálně. Pochmurná diagnóza se netýká pouze současného stavu české (a západní) společnosti, temnotu vidí básník i v člověku jako takovém. Básnířkova pozorování, koncentrována do třech hutných knih, vyvolávají v čtenářstvu odpor a fascinaci zároveň. Mistrné zvládnutí básnického řemesla, které Bouškovi nelze upřít, nás nutí v četbě pokračovat.

Stanislav Dvorský: *Pozastavené stmívání* (Malvern)

Poslední básnické skladby Stanislava Dvorského sdružené do knihy *Pozastavené stmívání* představují básníka ve vrcholné formě, který z prostoru básně rýsuje celý vlastní obzor a účtuje se světem i poezií. Jednotlivé výjevy, obrazy, vzpomínky, zamyšlení, postupy i postuláty se míhají v uhrančivém pásmu, které s básníkem sdílíme v úžasu nad velkou tvůrčí svobodou.

Klára Krásenská: *Mýtinami* (Viriditas)

O sbírce *Mýtinami* Kláry Krásenské je obtížné vůbec uvažovat jako o debutu. Jedná se o zralou knihu, při jejímž čtení se nám před očima vynořuje komplexní svět někde na pomezí reality a temné fantazie, svět rituálního zaklínání, pověr a magie. Sbíрка obsahuje krátké, na kost slova ohlodané básně, jakož i rozsáhlejší básně v próze, všechny však spojuje precizně vedená autorská ruka a celková kompozice.

Litera za knihu pro děti a mládež

David Böhm: *Ted'* (Labyrint)

Chytrá a poutavá kniha se snaží odpovědět nejen na to, kdy je „ted“, ale co je vůbec čas a kdy je čas. Nejde jen o moderní naučnou encyklopedii, ale promyšlený textově výtvarný počín, v němž každému tématu odpovídá výstižné grafické a obrazové ztvárnění.

Noemi Cupalová: *Blbá Vendula* (ilustrace Eva Horská, Běžiliška)

Spolužáci Vendulu odmítají, učitelka ji ponižuje, matka trestá. Jak uniknout ze začarovaného kruhu naštvanosti a pocitu křivdy? Autorka ukazuje cestu originálním způsobem. Ve dvou narativních variantách se čtenáři mohou rozhodnout, jak by se měl příběh dál vyvíjet, a tak se do jisté míry stávají spolutvůrci Vendulina osudu.

Jiří Dvořák: *Myko. Kompletní zpravodaj ze světa hub* (ilustrace Daniela Olejníková, Baobab)

Jaké svědectví by vydávaly houby samy o sobě? Jak by svou existenci hodnotily? Jak by o sobě psaly? V *Myku* autor tuto iluzi navozuje. Populárně naučným způsobem a zároveň velmi originálně nabízí nejen poučení, ale i vhled

do života hub, jejich příběhy i návody k vlastní činnosti. Formát jakéhosi fiktivního časopisu obsahuje celou řadu rubrik, které ocení nejen milovníci hub.

Renáta Fučíková: *Královny a poutníci* (Albatros)

Čechy, Morava a Slezsko prvního tisíciletí našeho letopočtu v zrcadle pohledů na životy těch, kteří tu přebývali, od dob keltských a germánských kmenů, přes příchod Slovanů až k prvním Přemyslovcům. Výpravná publikace se opírá o autorčiny osobité ilustrace a také jejich prostřednictvím nabízí malým čtenářům možnost vytvořit si kompaktní první vhled do našich nejstarších dějin.

Marto Kelbl: *Ani holka, ani kluk* (Paseka)

Lukáš neví, kým je. Vyprávění o tom, jak si hledá svou cestu a osobní identitu, kombinuje beletrii s komiksem a naučnými vsuvkami, které zabíhají do šířky, do hloubky i daleko do minulosti. Nebinarita je v Kelblově knize nahlížena jako přirozený fenomén, který doprovází lidstvo odedávna.

Markéta Pilátová: *Arnoštova cesta* (Ilustrace Eliška Podzimková, Odeon/EMG)

Autorka nechává dialog Arnošta Lustiga s dcerou Evou procházet časem. S osobitým nadhledem líčí Lustig klíčové momenty, které rozhodovaly o životě a smrti v koncentráku a ovlivnily jeho osud. Holokaust přestává být pro čtenáře pojmem z dějepisu, ale je subjektivním zážitkem židovského kluka, který šoa přežil, a v dospělosti je kreativně přetavil do svého literárního díla.

Kateřina Přidalová: *Toto není jenom kniha* (Nakladatelství UMPRUM)

Populárně naučná publikace seznamuje čtenáře cca od 15 let s principy vizuální komunikace. Vysvětluje, jak kriticky číst nejrůznější obrazová sdělení, ať už jsou to reklamy, symboly v MHD nebo notifikace v mobilu. Kromě toho interaktivní formou učí, jak vizuální zprávy vytvářet, aby správně komunikovaly náš záměr.

Michal Šamko: *Májky a totemy* (Ilustrace Petr Polák, Kher)

Autor nás svým příběhem vrací do doby normalizace. Vypráví o dospívání na vesnici v Podkrkonoší uprostřed sedmdesátých let. Klukovské party indiánů, přátelství i první zamilovanost. Romský chlapec, který si získává otevřenou a vřelou povahou své vrstevníky i dospělé, se ale dokáže vyrovnat i s překážkami.

Petr Váša: *Rajčat'áci a Banáni* (Ilustrace Magdalena Rutová, Host)

Příběh dětské party, která se tak trochu odlišuje od ostatních podobných. Jejich svět je plný imaginace a slov, která mají kouzelnou moc. Pomůže jim v bitvě s konkurenční „cool“ partou banánů? To čtenáři zjistí ve více než dvousetstránkovém opusu fyzického básníka Petra Váši. Originalita jazyka se zde snoubí s výrazným výtvarným rukopisem Magdaleny Rutové. Vtipně a originálně pojaté dobrodružství pro generaci (nejen) současných dětí.

ČRo Plus Litera za publicistiku

Veronika Pehe, Apolena Rychlíková a kol.: *Věčná devadesátá. Proměny české společnosti po roce 1989.* (Cpress)

Kniha z různých úhlů pohledu zachycuje euforii, živelnost i zrádnost devadesátých let. Prostor pro vyjádření v ní dostávají zástupci různých vědních oborů i příslušníci odlišných generací i společenských a etnických skupin.

Otakar Fojt, Pavla Hubálková, Martin Rychlík, Aleš Vlk: *Science Communication. Úvod do komunikace vědy.* (MatfyzPress)

Kniha z mnoha hledisek probírá možnosti srozumitelné komunikace vědy. Což zdůvodňuje tím, že na úspěšné popularizaci ověřeného vědeckého vědění závisí přežití demokracie a snad i našeho živočišného druhu.

Lucie Jarkovská, Kateřina Lišková: *Feministkou snadno a rychle: Příručka argumentů pro debaty s rodinou a přáteli.* (Universum/EMG)

Feministky řeší nesmysly jako je pouštění žen do dveří. Všechny ženy by měly mít děti. Mělas prostě říct ne. Na tyto a jim podobné názory nabízí kniha trefné odpovědi doplněné vtipnými komiksovými stripy.

Renata Kalenská: *Orgány nepatří do nebe: Rozhovory s transplantačním chirurgem Jiřím Froňkem a jeho pacienty.* (N media)

Téma transplantace orgánů publikace přibližuje z hlediska morálky i antropologie: pojmenovává ambivalentní emoce, které vyvolávají, i archaické či archetypální představy, které evokují.

Lenka Kapsová: *Padesátka. Čím žijí ženy v období přechodu.* (Host)

Knižní debut autorky přináší hloubkové rozhovory o tom, co v titulu uvedená životní etapa ženám bere, ale potenciálně i dává. Období, kdy ženy často nově definují svoji identitu i životní roli, přibližují hned na několika odlišných rovinách: fyziologické, sexuální, sociální i spirituální.

Tereza Matějčková: *Bůh je mrtev. Nic není dovoleno.* (Echo Media)

Autorka v četných odkazech a citacích představuje a v nejlepším smyslu slova popularizuje názory výrazných současných myslitelů/ek, ale také překvapivě kontextualizuje koncepty spojené s mysliteli/kami již kanonickým. Zábavnou, a přitom vycizelovanou formou učí své čtenáře neulpívat u jednoznačných soudů a rychlých řešení.

Vojtěch Pecka: *Továrna na lži: výroba klimatických dezinformací.* (Alarm/UTOPIA libri).

Zneklidňující sonda do výroby klimatických dezinformací v českém a světovém kontextu. Kdo za nimi stojí a proč je jeho strategií vytvořit totální informační chaos, v němž nic není jisté a stát se může cokoliv?

Saša Uhlová: *Hrdinové kapitalistické práce v Evropě.* (Alarm)

Deníkové zápisky novinářky Uhlové přibližující emocionální i tělesnou zkušenost gastarbeitera. Současně jde ale o víc: reportážním způsobem odkrývají odvrácenou a značně drsnou stranu současného blahobytu.

František Wiendl, Jan Wiendl: *Oplocený čas: Vzpomínky politického vězně.* (Revolver revue)

Rozhovor vyniká výbornou historickou přípravou mladšího tazatele-syna a čtivou věcností pamětníka-otce. Zahrnuje dobu od 40. do 60. let 20. století, ale hlavní sdělení je aktuální. Totalitní i autoritářské režimy používají fyzický a psychologický sadismus proti svým odpůrcům stále a svědomí je nehryže.

Litera za naučnou literaturu

Jiří Anger (ed.): *Digitální Kříženecký: Nový život prvních českých filmů* (NFA)

Publikace je první komplexní vědeckou monografií zabývající se z mnoha různých úhlů pohledu nejstaršími českými filmy Jana Kříženeckého z let 1898

až 1911. Zprostředkovává nové objevy, ke kterým došlo během procesu jejich digitalizace, a z hlediska historického, teoretického, archivnického, muzeologického či estetického nahlíží na jejich materiální podstatu, kontexty jejich vzniku či jejich místo v české kulturní paměti, tedy způsoby jejich prezentace a recepce v různých dobách i možnosti, jak k nim přistupovat dnes. Součástí typograficky velmi pečlivě provedené knihy je i bohatý obrazový doprovod a ediční zpřístupnění nejrůznějších dokumentů vztahujících se k počátkům české kinematografie. Vydání knihy doprovází online zpřístupnění všech digitalizovaných filmů Jana Kříženeckého, stejně jako několika audiovizuálních esejů a dalších doprovodných materiálů.

Stanislav Březina, Sylvie Pecháčková, Hana Skálová, František Krahulec:
Louky. Dobrodružství poznání (Academia)

„Nabrousit kosu a hurá na pomoc!“ I takový romantický závěr by mohla mít s nadsázkou knížka Louky, dobrodružství poznání, která je výsledkem téměř čtyřicetiletého bádání týmu vědců z Botanického ústavu AV ČR. V knize jsou dopodrobna vykresleny vztahy v lučních společenstvech, která patří mezi jedny z druhově nejbohatších, ale také nejohroženějších biotopů na světě. Autoři v díle poukazují na množství problémů, se kterými se ochrana těchto unikátních biotopů u nás, ale i ve světě potýká. A rovněž ukazují, že činnost člověka může být naprosto devastující, ale i nezbytná!

Ondřej Koupil, Karsten Rinas, Viktor Tichák: Česká interpunkce v evropských dějinách: reflexe, nauky, teorie (Akropolis)

Knih je prvním uceleným představením dějin předpisů pro užívání interpunkce v češtině od prvních pokusů v 16. století po dnešek, zasazených do širšího kulturně-historického kontextu. Ukazuje, že čeština byla v tomto ohledu pevnou součástí evropského prostoru: nejprve přejímala a více či méně modifikovala teorii vytvořenou pro latinu, od 19. století pak pro němčinu. Dokládá také, že tato zdánlivě pouze pravopisná pravidla vycházejí z toho, co vlastně považujeme za základní jednotku psaného textu – dnes je to věta, ale až do začátku 19. století to byla perioda – a jaké principy jejího členění upřednostňujeme, zda rétoricko-výdechové, nebo logicko-syntaktické. Proto také interpunkce nebyla nikdy pouze záležitostí psaní textů, ale i jejich čtení, a úzce souvisela nejen s gramatikou, rétorikou, stylistikou či poetikou, ale například i s hudbou, logikou, právem nebo teologií.

Silvie Lauder: *V pasti pohlaví (Host)*

Novinářka Sylvie Lauder přináší komplexní pohled na postavení žen a mužů v Česku. Odhaluje klíčové momenty v naší novodobé historii, od začátku 20. století po současnost, které vedly k emancipaci žen a formovaly specifické nastavení fungování naší společnosti. V knize autorka pomocí příkladů z reálného života vykresluje problémy, se kterými se ženy, a vlastně i muži, dnes potýkají, od negativních dopadů genderových stereotypů, až po sexuální násilí, hnutí MeeToo a problematiku incelů.

Jiří Moravec: *Za neznámými tvory amazonských lesů (Academia)*

Číst knihu Jiřího Moravce je jako se na chvíli do úžasných nížinných deštných a horských mlžných lesů opravdu ponořit. Barvitě, místy napínavé vyprávění je prošpikováno spoustou zajímavých informací o místní fauně a flóře s pozoruhodným způsobem svého života. Jiří Moravec nevynechává ani mnohdy nebezpečná dobrodružství, která v Amazonii prožil on sám, nebo jeho kolegové, či místní průvodci, ať už v hloubi pralesa, nebo častěji při střetu s civilizací. Autorovy nádherné ilustrace a autentické fotografie pak příhodně dokreslují jeho fascinující příběhy a pozorování.

Martin Nodl: *Praha 15. století (Karolinum)*

Knihy historika Martina Nodla se zabývají sociálními, ekonomickými, náboženskými a nacionálními konflikty ve středověké Praze, které neobyčejně prudce vyvěřely a mocensky se vyhroutil v husitském období. Kromě řady badatelských objevů a myšlenkových impulsů může posloužit také jako zajímavé zrcadlo pro komunální vření v současné Praze. Autor demonstruje, co je na historii možná to nejdůležitější, totiž že dokáže promlouvat k přítomnosti, pokud důkladně prozkoumá přítomnost uplynulého.

Michal Přibáň: *V různosti je síla. Exilová nakladatelství Sixty-Eight Publishers a Index nejen ve vzájemné korespondenci (Academia)*

Knihy literárního historika pojednávají o dvou nejvýznamnějších exilových nakladatelstvích v 70. a 80. letech minulého století Sixty-Eight Publishers a Index. Obsahuje nejen příběhy nakladatelů a spisovatelů, ale také příběhy mnoha knih, těch nejznámějších i pozapomenutých, které vyšly v Torontu a Kolíně nad Rýnem navzdory ztíženému spojení exilu s domovem skrz železnou

oponu. Nejen objektivní nesnáze činily historii vydávání českých knih na Západě zajímavou a někdy i docela dobrodružnou. Konfliktní koexistenci obou „podniků“ autor pojednal kriticky s nesamozřejmým citem a porozuměním pro obě strany a individuální aktéry.

Jakub Šlouf: *Takový socialismus nechceme* (Akropolis)

Historik Jakuba Šloufa nabízí detailní vhled do permanentního napětí v průmyslových závodech socialistického Československa a vysvětlení povahy těchto konfliktů. Představuje dělnictvo – oficiálně „vládnoucí třídu“ – jako svérázného a sebevědomého aktéra každodenního, většinou spíše skrytého zápasu za své zájmy a za své pojetí práce a života. V základě loajální postoj dělníků k samovládě komunistické strany se nijak nevylučoval s jejich úspěšným úsilím přizpůsobit si socialismus k obrazu svému.

Litera za překladovou knihu

Virginie Despentès: *Život Vernona Subutexe 1* (z francouzštiny přeložila Petra Zikmundová, Garamond/Albatros Media)

První díl trilogie ze světa pařížského undergroundu, která už se stihla zapsat mezi nejvýznačnější počiny francouzské literatury posledního desetiletí. Próza, která na základě osudů jednoho konkrétního ztroskotance v určité společenské vrstvě dovede drásavě i vtipně vyprávět o problémech francouzské společnosti jako celku, se českého vydání dočkala ve výborném překladu Petry Zikmundové, využívajícím místy silně hovorově stylizovanou češtinu s bohatstvím vulgarismů.

Davide Enia: *Jako v nebi, tak i na zemi* (z italštiny přeložila Marina Feltlová, Argo)

Příběh několika generací jedné palermské rodiny. Překlad Mariny Feltlové vyniká zejména v dialogích tvořících podstatnou část knihy. Kromě boxerského slangu bylo třeba se v překladu vyrovnat i s tím, že postavy v originále promlouvají sicilsky, zatímco vyprávění je v italštině, což je zvládnuto skvěle - používáním hovorové, obecné a spisovné češtiny.

Gildas: *O zkáze Británie* (z latiny přeložila Helena Polehlová, Argo)

Jde o základní pramen k dějinám Británie i raně středověké Evropy po rozpadu západořímské říše, pocházející z poloviny 6. století. Překladatelka skvostně

zvládla samotný obtížný text i četné biblické citáty a knihu doplnila erudovaným komentářem a úvodní studií. Anglistům, historikům i dalším zájemcům se tak do rukou dostává záslužná publikace trvalé hodnoty.

Kim de l'Horizon: *Kniha krve* (z němčiny přeložila Jana van Luxemburg, Host)

Ač obálka českého vydání jako by slibovala fantasy, je *Kniha krve* od Kim de l'Horizon generačním románem, v němž se nebinární hrdin*ka potýká s babiččíným umíráním, toxickým rodinným prostředím, současnou švýcarskou společností, sexem i vztahem k vlastnímu tělu. V mnoha ohledech experimentální román se stal materiálem pro mimořádný překladatelský počín Jany van Luxemburg, která si bravurně a s velkým důvtipem poradila nejen s nebinárním jazykem, ale také s mnoha stylovými vrstvami, neologismy, anglicismy či hledáním možností, jak naznačit francouzštinou ovlivněnou slovní zásobu bernského dialektu.

Nora Ikstena: *Mateřské mléko* (z lotyšštiny přeložila Anna Sedláčková, Paseka)

Román popisuje osudy tří generací žen v poválečném Lotyšsku. Českému publiku jsou prostředí i vykreslené situace v mnohém důvěrně známé, a přesto se v nich setkáváme s novým pohledem na minulost v područí Velkého bratra. Kniha ve výborném překladu Anny Sedláčkové přibližuje dějiny pobaltské republiky prostřednictvím vyprávění babičky, matky a dcery, jejichž hlasy se v textu střídají – čtenář tak musí bedlivě hlídat, která z žen promlouvá a ke kterému období se vyprávění vztahuje.

Aleksander Majkowski: *Život a příhody Remusovy. Kašubské zrcadlo* (z kašubštiny přeložil Miloš Řezník, Argo)

Román Aleksandera Majkowského vyšel poprvé v roce 1938 – ač tedy téměř sto let starý, jedná se o překvapivě čtivý a plastický cestopis seznamující čtenáře s kašubskými reáliemi. Remusovy rytířské příběhy zdánlivě evokují vyprávění Dona Quijota, smutná postava však průvodci rozhodně není vlastní. Vynikající překlad Miloše Řezníka z nepříliš známého slovanského jazyka zachovává jazykovou chuť doby, žánru i regionu, aniž sám působí archaicky.

Maria Navarro Skarangerová: *Napořád Emily* (z norštiny přeložila Jitka Jindřišková, Host)

Maria Navarro Skarangerová v útlé próze vypráví s velkou empatií a prostřednictvím řady skvěle odpozorovaných detailů příběh mladé prodavačky v současném Norsku, která v neuspokojivé životní a milostné situaci otěhotní. Text se obejde bez velkého dojmání nad citovými i sociálními problémy, vypráví s odstupem, ale o to naléhavěji a ve výsledku účinněji – a objektem jeho zájmu není jen sama Emily, ale celý výsek společnosti, který mladou ženu obklopuje a pozoruje. Velkou měrou se o zážitek zasazuje překlad Jitky Jindřiškové, který si poradí s nenápadnou stylizací, zní přirozeně a čtivě.

László Szilasi: *Třetí most* (z maďarštiny přeložila Marta Pató, Protimluv)

Jakkoli to zní nepravděpodobně, László Szilasi napsal výjimečný román o bezdomovcích v maďarském Segedíně. Vypráví o jejich současném životě, o jeho těžkých i veselejších stránkách, a samozřejmě i o tom, proč skončili tak, jak skončili. Román se odehrává ve velice specifickém prostředí a vystupují v něm nejrůznější lidské typy. To na překlad klade všemožné myslitelné i nemyslitelné nároky, ale Marta Pató se s nimi vyrovnala s naprostou suverenitou.

Serhij Žadan: *Internát* (z ukrajinštiny přeložil Miroslav Tomek, Argo)

Cesta učitele ukrajinštiny po donbaském válečném území nikoho. Po místech bez zbytečných slov a patosu, po domech bez opěrných zdí. Žadanův jazyk je lakonický, všudypřítomnou tíživou atmosféru rozbourává ironickými poznámkami a občas až absurdními metaforami. Román v překladu Miroslava Tomka čtenáře nenechá vydechnout, zato mu jasně připomene, že rusko-ukrajinský konflikt začal dávno před rokem 2022.

Litera za nakladatelský čin

Petr Boček (ed.): *V říši mrtvých* (Golden Dog)

Na pohled nenápadná, ale veskrze důkladná až objevná antologie české hrůzostrašné povídky 19. století, na rozdíl od jiných výborů často čerpané z původních časopiseckých vydání. S přihlédnutím k celkové produkci jihočeského vydavatelství, které téměř vlastními silami prolomilo tradovanou kletbu, že nové české autory hororů nikdo nečte a nevydává.

***Dílo Karla Šiktance* (Nakladatelství Karolinum)**

Ediční práce Jiřího Brabce je pečlivá a zasvěcená, editorské komentáře krátké, leč hutné, nesoucí všechny potřebné informace. Stejně tak je potřeba vyslovit uznání i nakladatelství Karolinum za ochotu vytrvat u podniku – nazíráno čistě komerční perspektivou – nevýdělečného, z hlediska kulturních hodnot však tím záslužnějšího. Edice si po celou dobu své existence udržela jednotnou vnější podobu (stojí za ni Karel Vilgus): střízlivou, neokázalou, skromně podřízenou majestátu Šiktancových veršů.

Petr Dub: *Oddělení malby* (Institut of Contemporary Art Prague a studio Aparat)

Autor je současný umělec, teoretik a kurátor a kniha je excelentním bohatě a precizně provedeným katalogem jeho tvorby, která obsahuje instalace, vizualizace i objekty. Graficky velkoryse a dynamicky upravená kniha je obsahově rozdělena do tří částí, což je podtrženo střídáním typů papíru, kontrastů malých subjektů vs. velkoformátových fotografií i téměř prázdných stránek, čímž stále udržuje napětí a pozornost čtenáře.

Edice *Katedra* (Nakladatelství UMPRUM)

Koncept edice *Katedra* vytvořili pedagogové UMPRUM Petr Krejzek a Pavla Pauknerová, aby mohli poskytnout studentům designu podkladové materiály z oblasti designu, ovšem velmi široce pojaté. Eklektičnost patří k přednostem této edice. Vejdou se do ní jak dnes již kanonické texty typu *Návod k obsluze vesmírné lodi Země* od Buckminstera Fullera či nejslavnější kniha o *designu Design pro skutečný svět* Victora Papaneka, tak i naopak příležitostné texty blogového charakteru (*Not Ok* od Ondřeje Chorého či *Stavebnice* od Paula Coxe).

Edice *Memoria medii aevi* - *Paměť středověku* (včetně řady *Litteraria et poetica*) a *Itineraria* (Argo)

Nakladatelství Argo vydává v edici *Memoria medii aevi* – *Paměť středověku* unikátní historické prameny od roku 2004 a vyšlo v ní již 35 titulů. Zaměřuje se na překlady významných evropských kronik a dalších děl evropské literatury v latině či v národním jazyce, která česky buď nikdy nevyšla, nebo jsou jejich vydání nedostupná. V řadě *Litteraria et poetica* vyšlo 13 titulů literární povahy (dopisy, eposy, hagiografie, básně apod.). Od roku 2015 vycházejí v edici s názvem *Itineraria* prameny cestopisné: cestovní deníky, dopisy z cest a relace

o cestách a poutích, často jde o první edice pořízené z dosud nikdy nevydaných archivních pramenů. Unikátnost těchto projektů je podpořena uměřenou, ale žánru zcela odpovídající grafickou podobou.

Petra Nováková, James Stafford a kolektiv: *Ragby (Labyrint)*

Kniha vzbuzuje zvědavost již na první pohled. Velmi výrazná, a přitom graficky až puristicky čistá obálka rozhodně nepřipomíná klasickou sportovní příručku. Dílo kolektivu kolem historičky umění Petry Novákové a velšského spisovatele Jamese Stafforda ve 24 kapitolách čtenáře provede ragbyovým světem, jeho historií a klíčovými okamžiky, jež formovaly dnešní podobu tohoto sportu. Nabídne vybrané příběhy hráčů a trenérů z různých zemí světa formou rozhovorů, esejů i informačních přehledů za doprovodu exkluzivní fotodokumentace. To vše ve zdařilé grafické úpravě.

**Jaroslav Panáček: *Kartounky v České Lípě v 18. až 20. století*
(Vlastivědný spolek Českolipska, Vlastivědné muzeum a galerie Česká Lípa)**

V dějinách České Lípy má významné místo výroba a zpracování textilu. Ve 40. letech 19. století byla hned po Praze nejvýznamnějším střediskem v celé tehdejší monarchii potiskování textilu v manufakturách zvaných kartounky. Bohatě výtvarně vypravená publikace je prvním komplexním zpracováním této významné historické etapy. Znamená důležité připomenutí průmyslového a výtvarného fenoménu.

Martin Pecina: *Jazyk, srdce, mozek, krev (Esence/EMG)*

Osvěžující počín v této kategorii, šťavnatě a s vášní vypečená kniha. Netradiční kuchařka skládá hold tradičním principům vaření v našich zemích (hlavně na Moravě) a vychází ze základních a hutných surovin. Jednoduchá jídla, základní ingredience, recepty napsané trochu furiantským vypravěčským způsobem v první osobě, doplněné fotografiemi – a to vše vychází ve velmi zdařilém grafickém provedení. Kniha nenechá nikoho na pochybách, že autor to umí, baví ho to a rád se podělí o své zážitky se čtenářem...

**Veleslav Wahl, Petr Voříšek a kolektiv: *Pražské ptactvo 1800-2023*
(Revolver Revue, Česká společnost ornitologická)**

Jde o velkolepý, aktualizovaný projekt, vlastně o několik knih v jedné: dlouhodobé sledování pražského ptactva, a to včetně hnízdění, tahů, zimovišť, kroužkování, seznamu druhů a počtů (od roku 1800); mapování městských typů výskytu; osobní příběh autora, který byl v roce 1950 popraven za „protistátní činnost“. Graficky je kniha čistě a přehledně upravena, s jemnými detaily jako třeba oboustranný přebal, a je doplněna kvalitními ilustracemi a fotografiemi z prvního vydání z roku 1944.

DILIA Litera za debut roku

Eli Beneš: *Nepatrná ztráta osamělosti* (Akropolis)

Civilní, leč neobyčejně působivé vyprávění o návratu z Osvětimi do poválečné Prahy. Mladý Petr Stein přijíždí na místo, kde na něj nikdo nečeká, v němž se nemá o co opřít a kde ho pronásledují traumatické vzpomínky na život v lágru i marné naděje v návrat blízkých. Musí si budovat novou existenci a sžít se se všemi změnami a ztrátami, které ho pronásledují. Naději v nový život a lásku střídá skepse, osamění, útky k alkoholu a sexu. Realistický popis poválečné Prahy, oprýskané, temné i euforické, se střídá s bolestnými retrospektivami, introspektivními pasážemi i vyličením dobrodružné cesty za novým životem.

Jan Horský: *Fosfény* (Adolescent)

Jan Horský konstruuje ve své debutové sbírce *Fosfény* hluboký a křehký manifest (sebe)přijetí, a to jak na individuální, tak celospolečenské úrovni. Svět a naše bytí v něm tematizuje skrze novátorský queer jazyk charakteristický neokázalou přímočarostí a zároveň plným vědomím lidské vzájemnosti. Tato nová řeč se stává synonymem nového prostoru naší existence, který definujeme a doufáme, že nezůstane pouhou utopií.

Lenka Kapsová: *Padesátka. Čím žijí ženy v období přechodu*. (Host)

Knižní debut autorky přináší hloubkové rozhovory o tom, co v titulu uvedená životní etapa ženám bere, ale potenciálně i dává. Období, kdy ženy často nově definují svoji identitu i životní roli, přibližují hned na několika odlišných rovinách: fyziologické, sexuální, sociální i spirituální.

Klára Krásenská: *Mýtinami* (Viriditas)

O sbírce *Mýtinami* Kláry Krásenské je obtížné vůbec uvažovat jako o debutu. Jedná se o zralou knihu, při jejímž čtení se nám před očima vynořuje komplexní

svět někde na pomezí reality a temné fantazie, svět rituálního zaklínání, pověr a magie. Sbírka obsahuje krátké, na kost slova ohlodané básně, jakož i rozsáhlejší básně v próze, všechny však spojuje precizně vedená autorská ruka a celková kompozice.

Silvie Lauder: *V pasti pohlaví* (Host)

Novinářka Sylvie Lauder přináší komplexní pohled na postavení žen a mužů v Česku. Odhaluje klíčové momenty v naší novodobé historii, od začátku 20. století po současnost, které vedly k emancipaci žen a formovaly specifické nastavení fungování naší společnosti. V knize autorka pomocí příkladů z reálného života vykresluje problémy, se kterými se ženy, a vlastně i muži, dnes potýkají, od negativních dopadů genderových stereotypů, až po sexuální násilí, hnutí MeeToo a problematiku incelů.

Tomáš Peřina: *Tam uvnitř něco je* (Argo)

Básně pro čtenáře jakéhokoli věku se smyslem pro humor a bez útlocitnosti. Hororově zabarvené obrazy s výjimečnou imaginací, nelítostným sarkasmem a překvapivými pointami. Kongeniální ilustrace Františka Skály dodávají Peřinovým hravě drzým textům neobyčejný břit.

Michal Šamko: *Májky a totemy* (Kher)

Autor nás svým příběhem vrací do doby normalizace. Vypráví o dospívání na vesnici v Podkrkonoší uprostřed sedmdesátých let. Klukovské party indiánů, přátelství i první zamilovanost. Romský chlapec, který si získává otevřenou a vřelou povahou své vrstevníky i dospělé, se ale dokáže vyrovnat i s překážkami.

Olga Škochová Bláhová: *Bezčasí. Haiku kojící matky* (Pavel Mervart)

Působivou aktualizací tradiční japonské formy se autorce daří takřka fyzicky zprostředkovat zkušenost lidského bytí na mateřské a rodičovské dovolené, kterou deníkově zaznamenává v prvním roce života svého druhého syna. Bezčasí z titulu sbírky odráží dlouhé dny a noci nekončící péče o dvě malé děti a domácnost, bez nároku na odpočinek. Z únavné a bolestné rutiny zcela přirozeně vyvěrají lapidární otázky po smyslu, stejně jako autorčin humor a láska k oběma dětem. A s tím, jak děti rostou, je také stále častější zasněný pohled do krajiny, úlevné spočinutí.

Litera za detektivku

Marie Horová: *Se džbánem pro vodu* (MOBA)

Na psychologa Martina Steina se obrací jeho známá od policie, která chce potvrdit teorii, že sérii vražd má na svědomí jeden pachatel. I když vrah mění modus operandi i typ obětí, zůstává stejné místo činu: okolí řeky poblíž veslařského klubu a se skrytou kolonií bezdomoveckých maringotek, zvanou Riviéra. Svižně psaná detektivka vyniká zejména zdařilými dialogy, neotřelou zápletkou a invenčním popisem prostředí bezdomovecké komunity.

Jana Jašová: *Krutý měsíc* (Motto)

Thriller z vesnice v Lužických horách, odehrávající se navíc během covidové pandemie. Zmizení dítěte, krev na šatech a rukách i částečný výpadek paměti jedné z hrdinek je jen začátkem tohoto místem i časem uzavřeného a sugestivního vyprávění, v lecčems příbuzném Hitchcockovým filmům. Autorka skvěle zvládá popsat atmosféru nejistoty ve vyhrocených chvílích ohrožení, účelně střídá pohledy dvou vypravěček. Jejich chování je nesené předsudky a zároveň je v mnoha místech zamlžené tím, co se stalo v minulosti.

Petr Junek: *Tajemství Křišťálové hory* (Élysion)

Novohradskými horami na jihu Čech obchází strach. Už byli uneseni tři malí chlapci a místní obyvatelé organizují domobranu. Policie zjišťuje, že pachatel unáší děti v pravidelných intervalech a pro svůj zvrácený záměr se potřebuje zmocnit tří dívek. Dějově nabitý příběh se sugestivní atmosférou strachu a hrozby, ve kterém je skvěle popsán střet vyšetřovatelů s únoscem, jenž oplývá geniálními schopnostmi, včetně umění manipulovat s lidmi.

Michaela Klevisová: *Vraní oko* (Motto)

Nevyřešený případ vraždy pražské profesorky a ornitoložky přivádí vyšetřovatele Josefa Bergmana do chatové osady v Podyjí. Když zde násilnou smrtí umírá i jeden z profesorčiných přátel, je jasné, že klíčem k řešení je právě prostředí mokřadních luk, kde hnízdí vzácní ptáci. Knihu zdobí tradičně promyšlená psychologie postav, sugestivní atmosféra i autorčino oblíbené téma ekologie a ochrany přírody.

Pavel Kohout: *Tajemství* (MOBA)

Domnělá sebevražda mladé ženy je možná jednoduchý případ pro začínajícího

vyšetřovatele Martina Tůmu. Ovšem v téhle jihočeské detektivce není nic tak jednoduché a jednou smrtí příběh spíše jen začíná. Ve spolupráci s unaveným, depresivním a bývalým policistou Karlem Koutným zjišťuje Tůma, že jsou tu skryté hlubiny spletených rodinných vztahů. Které se navíc týkají samotných vyšetřovatelů...

Veronika Martinková: *Vina a trest* (VM)

Detektivní thriller o vraždě mladé ženy a komplotu v policejních složkách přináší věrohodně popsané vyšetřování a překvapivé rozuzlení. Autorka rozvíjí spojovací zápletku z předchozích titulů a pokračuje ve své sérii s nevšední dvojicí vyšetřovatelů Hanou Vítkovou a Davidem Winklerem. Jde však o uzavřený případ, ve kterém má své místo i soukromý život obou protagonistů a jejich osobní problémy, zasahující do vyšetřování. Ozvláštněním je střídavé vyprávění z pohledu obou hlavních postav, které se zajímavě doplňuje a posouvá děj dopředu.

Litera za fantastiku

Pavel Bareš: *Lenochod Jimmy a jeho backup band* (Host)

Již druhá autorova exkurze do světa úzkostí a traumat generací, které by teoreticky měly těžit z dlouhého období míru a „prosperity“, ale které už zároveň zažily několik bezprecedentních krizí a jejichž výhledy do budoucna jsou často depresivní. Řešením je prostá lidská blízkost a empatie, schopnost odpouštět sobě i druhým – bohužel dosáhnout takového stavu není jednoduché ani pokud všichni milujete rockovou muziku a žijete ve světě, kde je opravdu možné dosáhnout na druhou šanci.

Petr Brožovský, Michaela Merglová (eds.): *Krev, monstra a cukroví* (Epocha)

Další z velkých antologií, kterými je Nakladatelství Epoque proslulé. Tentokrát se zdánlivě nejhravějším možným tématem – Vánocemi. Ovšem Vánoce, plné tradic a podivných, často i morbidních zvyků a zvyklůstek, mohou být časem, kdy se všichni usmíváme i třese se strachy či nás klíčí chmury. Editoři sestavili rozmanitou a barevnou antologii, kde se přirozeně setkávají lidé z tvrdého jádra fandomu, jeho okrajů i zcela mimo něj.

Marie Domská: *Sivá krev* (Host)

Klasickou fantasy zdobí kompozice, v níž autorka vyprávěním ve vyprávění udržuje napětí. Přestože je román zřetelně inspirován *Drizztem* R. A. Salvatora, vytvořila autorka svébytný a propracovaný svět sivých elfů sloužících hadí bohyni. Suverénním jazykem napsaná prvotina je tak především příslibem do budoucna.

Jan A. Kozák: *Sága o Lundirovi. Synu zimy, hvězdopravci a staviteli* (Malvern)

Projekt výjimečný i v kontextu zahraniční žánrové tvorby buduje dokonale propracovaný fiktivní svět, který následuje příklad Tolkienovy Středozemě včetně geneze umělých jazyků. Na osově reálných vědeckých základů konstruuje údajný překlad manuskriptu z paralelního raného středověku a vybavuje ho podrobným referenčním materiálem.

Jarmila Kašparová: *Elektrickéj strom* (Straky na vrbě)

Důmyslně propojený příběh dvou hudebních skupin je zasazen do svébytné, věrohodně působící fabulace života na teraformovaných planetách. Román přináší až hypnotické popisy instrumentálních a vokálních vystoupení a originální motivy, které morfují z prostředí fantasy do logicky podložené science fiction.

Leoš Kyša: *Sudetenland* (Vendeta/Knihy Dobrovský)

Sudetenland působí velmi realisticky. Příběh z Bruntálska z počátku 90. let 20. století doplňují dobové novinové články a mnohé historické či stále žijící osobnosti. Toto zdání autenticity narušuje jediný fantastický prvek: odsun Němců v díle proběhl v omezenější míře, než jak tomu doopravdy bylo. Kyša pod jednoduchým příběhem odkrývá zakořeněné antipatie, svébytnost Sudet i tenkou hranici mezi realitou a alternativním *kdyby*.

Michaela Merglová: *Prázdnota* (Epocha)

Cyberpunkový román s noirovou atmosférou a prvky drsné americké detektivní školy, dobře napsané postavy a hrdinka se zvláštní schopností. Na první pohled jde o běžné rekvizity české akční fantastiky, ale nenechme se zmást: textem probleskují témata lidské identity, digitální samoty, moderního otroctví, násilí na ženách či zneužívání moci. Právě tato témata reflektují naši současnost a tvoří v *Prázdnotě* přesah, z něhož místy mrazí.

Kristýna Sněgoňová: *Krev pro divoženku* (Epocha)

Kristýna Sněgoňová se vrací do světa svého debutového románu *Krev pro rusalku*. Jedná se o samostatný příběh, který ovšem dál rozvíjí problémy, které s sebou nese soužití lidí s bytostmi, které jsou v potravním řetězci nad námi. Civilní české (slezské) kulisy se organicky prolínají s animálně pojatými nadpřirozenými bytostmi a všemu dodává gradaci bravurně zvládnutá thrillerovo-hororová zápleтка.

Jana Šouflová: *Lionet & jiné podivné případy* (Straky na vrbě)

Sbírka detektivních povídek, v níž hrají stěžejní roli nadpřirozené bytosti, zachycuje gotickou a renesanční společnost: její realie, atmosféru, mentalitu. Směs břitkého humoru a fantaskních prvků vyprávěná nápaditým jazykem evokuje fenomén drolerii. Děj doplňují faktografické informace, mapy a zajímavosti.

Litera za humoristickou knihu

Sigi Bigstein: *Švejk se stává milionářem* (PROPOLYS)

Třetí díl trilogie volně odkazující ke slavné literární postavě přenáší haškovský způsob myšlení a psaní do aktuálního Česka, přičemž vzniká spojení překvapivě organické a pitoreskní. Živelně líčené příběhy Švejkova vnuka dokazují, že pastiši slavného originálu může vzniknout svébytné literární dílo.

Zuzana Dostálová: *Karneval zvířat* (Paseka)

Román reálně zachycuje pojízdný svět hudebníků se všemi trablemi, jež ho provázejí, humornými i konfrontačními situacemi, kdy se odkrývá povaha i záměry jednotlivých členů orchestru. Humor najdeme v prvním plánu, v tom druhém jde spíš o satiru odhalující paradoxní svět skvělých umělců, kteří mají i své malé lidské slabosti. A všechno tu má osudový charakter, stejně jako pátá Beethovenova symfonie...

Lucie Macháčková: *Svatební historky* (Ikar/EMG)

Svatba je ústředním tématem většiny žánrů, konvence a sentiment těchto slavnostních chvil však nemilosrdně rozbíjí zkušená stand-up komička ve svých krátkých, drzých, skvěle vypořádaných příbězích, kde přichází ke slovu černý humor, jazyková komika, sebeironie i drsné situační gagy. V podání autorky se

svatba rychle vzdaluje, tak jak se odhalují pravé záměry aktérů. Autorka neváhá své v podstatě reálné zápletky okořenit ani peprou dávkou sexu, který konec konců ke svatbě zákonitě patří.

Filip Mikuš: *Výstava chameleonů* (Argo)

Intelektuálně i literárně náročný humor odkazující k poetice Woody Allena či montypythonovské, plný mystifikací, perzifláží a sebeironie, prostupuje toto svérázné pásmo textů autora, který se označuje za misantropického humanistu. Originální grafické zpracování knihy jen podtrhuje neotřelost a komplikovanost Mikušovy mnohoplánové hry s jazykem i se čtenářem.

Danka Štoflová: *Jak jsem rodila indiánského syna z kmene Čerokí* (Argo)

Příběh Češky žijící mezi indiány v Severní Karolíně těžší komiku ze střetu dvou kultur, které ale nakonec vykazují řadu styčných bodů. Humor plyne nenuceně z životních situací, byť možná někdy fiktivních. Autorčin záviděníhodný nadhled dokáže překonat všechny životní obtíže a návdavkem ještě moderního člověka zasvětit do mytologie tradičního společenství žijícího v souladu s přírodou.

TMBK: 2023 (Listen/EMG)

Satira v českých luzích a hájích bývala vždy krotká a v podstatě korektní. Tato omezení překračuje výjimečný autorský zjev publikující své výtvarné psí kusy pod pseudonymem TMBK. Britký grafik a fotograf je zjevně zhnusený politickými hrátkami současného světa a to, co si šeptáme s přáteli, pojmenovává přímočaře a v šokujících souvislostech pak s aktuální nadsázkou vkládá do fotek, kreseb či originálních koláží, které nešetří nikoho.

Pavel Tomeš: *13!* (OTOČ)

Další z knih známého stand-up komika, tentokrát povídková, přináší 13 textů, v nichž se v dobře vygradovaných příbězích s nepředvídatelnými pointami dostávají postavy do velmi neobvyklých situací, líčených v rozličných polohách od bizarní grotesky přes ironický odstup až po srdceberoucí dojemnost.